

Σκίτσα ἀπὸ τὴν Μακεδονίαν. — Ὁ λιμὴν Καβάλλας

ΝΕΑΙ ΧΩΡΑΙ

ΚΑΒΑΛΛΑ

Πολλοὶ ἀρχαιολόγοι ταυτίζουν τὴν σημερινὴν Καβάλλαν πρὸς τὴν ἀρχαίαν Νεάπολιν, μίαν τῶν σημαντικωτέρων πόλεων τῆς ΜΑ. Μακεδονίας, κτισθεῖσαν ὑπὸ τοῦ στρατηγοῦ τῶν Ἀθηναίων Καλλιστράτου τῷ 360 π. Χ. Ἄλλοι διατείνονται ὅτι ἡ Νεάπολις ἦτο πολὺ προγενεστέρα τοῦ Καλλιστράτου, μία τῶν συμμαχίδων πόλεων, ἐκ τῶν φόρου ὑποτελῶν εἰς τοὺς Ἀθηναίους πρὸ τοῦ Πελοποννησιακοῦ πολέμου, ἐξιχθεῖσα εἰς ἀκμὴν ἕνεκα τῆς ἐπικαίρου θέσεως καὶ ὡς ἐπίνειον τῶν Φιλίππων. Ἀπὸ δὲ τοῦ Θ' αἰῶνος, ἦτοι ἐπὶ Λέοντος Σ' τοῦ σοφοῦ, εἰς τὴν θέσιν τῆς Νεαπόλεως, ἡ ἀκριβέστερον ἐν ἧ θέσει κεῖται ἡ σημερινὴ Καβάλλα, μνημονεῖται ἐτέρα χριστιανικὴ πόλις, ἡ Χριστούπολις, ἣν οἱ Βυζαντιακοὶ εἶχον καταστήσει τὴν κλεῖδα τῆς Μακεδονίας καὶ Θράκης, ἅπασα δὲ ἡ ἀπὸ Χριστουπόλεως μέχρι τῶν ἐκβολῶν τοῦ Νέστου ἔκτασις ἐκαλεῖτο «Στενὰ τῆς Χριστουπόλεως», τὰ ὅποια οἱ ἀρχαῖοι ὠνόμαζαν «Πύλας τῶν Σαπαίων». Οὕσα δὲ ὄχυρά καὶ στρατηγικὴ ἐφείλκυσε τὰς κατακτητικὰς βλέψεις τῶν Γενοναίων, οἵτινες καταλαβόντες ὠνόμασαν αὐτὴν Καβάλλαν, ὡς ἐκ τοῦ ὑψηλοῦ τῆς τοποθεσίας της, ἐφ' ἧς ἐπιβαίνει τρόπον τινὰ ὁ ἐκ τοῦ λιμένος ἐξερχόμενος ὡς ἐπὶ νώτων ἵππου (= cavalla).

Παρὰ τὴν Καβάλλαν τοποθετοῦν τινες τὴν περιώνυμον «Σκα-

πτήν ὕλην», ἐγγὺς τῆς Χριστουπόλεως, περὶ ἧς ἱστορεῖται ὅτι ἦτο κτῆσις τοῦ Θουκυδίδου, πλουσία εἰς μεταλλεῖα χρυσοῦ καὶ ἀργύρου, καὶ ὅτι οὗτος, φυγὰς ὄν καὶ ἐν τῇ «Σκαπτῇ ὕλῃ» διατρίβων, ἔγραφεν ὑπὸ πλατάνῳ τὴν ἱστορίαν τοῦ Πελοποννησιακοῦ πολέμου, ὅτι δὲ καὶ ἐκεῖ ἀπέθανε.

Ἡ σημερινὴ Καβάλλα ἀριθμοῦσα περὶ τὰς 24,000 κατοίκων, διαστελλομένη εἰς παλαιὰν πρὸς Μ. καὶ εἰς νέαν πρὸς Β. Καβάλλαν, κεῖται κατὰ τὰς τελευταίας ὑπηρεσίας τοῦ ὄρου Συμβόλου ἐπὶ βραχέωδους ἀκρωτηρίου, καθέως πρὸς τὴν θάλασσαν χωροῦντος, μήκους 400 καὶ ὕψους 50 μ., ἐν τῷ μέσῳ τοῦ ὁποίου ὑφοῦται ἡ ἀκρόπολις μετὰ δεξαμενῶν καὶ ἀποθηκῶν, κατὰ δὲ τὰ ἄκρα πύργοι. Τὰ τεῖχη της, παραλάσσοντα ἀπὸ 5—18 μ., χρονολογοῦνται ἀπὸ τοῦ ΙΕ' ἢ ΙΣ' αἰῶνος, τὸ δὲ τέμενος Ἰβραχὴμ Πασᾶ,

ἦτο πρότερον ναὸς τοῦ Ἁγίου Λαζάρου. Ἡ παλαιὰ Καβάλλα χαρακτηρίζεται διὰ τοὺς στενοὺς καὶ σκολιούς δρόμους καὶ τοὺς χαμηλοὺς οἰκίσκους, ἐν οἷς καὶ ἡ οἰκία, ἐνθα ἐγεννήθη ὁ ἀντιβασιλεὺς τῆς Αἰγύπτου Μεχμέτ Ἄλῃ Πασᾶς. Ὁ λιμὴν ἢ μᾶλλον ὁ ὄρμος ἐκτείνεται Δ. τοῦ φρουρίου, εὐπρόσβλητος ὑπὸ τοῦ ΝΔ. ἀνέμου, διὸ τὰ πλοῖα προσφεύγουν εἰς τὸν παρέκει πρὸς Δ. λιμένα τῆς Ἐλευθερουπόλεως. Ἐν τούτοις, ἐν τῷ ὄρμῳ τούτῳ ἐνεργοῦνται οὐκ ὀλίγαι φορτώσεις δημοτριακῶν, σουσαμίων, κουκκουλίων καὶ καπνοῦ ἰδίως, τοῦ ὁποίου ἡ ἀνά τὴν Εὐρώπην καὶ Αἴγυπτον ἐξαγωγή ἀνέρχεται εἰς 4,800,000 χιλιόγρ.

Ἐκ τῶν 24,000 κατοίκων αἱ 12,000 εἶνε Τοῦρκοι, 9,500 Ἕλληνες, καὶ οἱ λοιποὶ Ἑβραῖοι, Ἀθίγγανοι καὶ τινες Βούλγαροι. Κέκτηται δὲ πλεῖστα κοινοτικά ἰδρύματα, ἐκπαιδευτικά καὶ φιλανθρωπικά, τὸν μητροπολιτικὸν ναὸν Ἁγίου Ἰωάννην, γυμναστήριον τέλειον, Νοσοκομεῖον, πλεῖστα δὲ καπνεργοστάσια.

ΤΟ ΧΕΛΙΔΟΝΙ

Ποσο τὸ καλοτύχερο τὸ χελιδόνι, πόσο,
 ποῦ χαίρεται τὴν Ἄνοιξη, πατριδα μου, κονιά σου.
 Ἄς ἤμουν ταξιδιάρικο πουλι κ' ἐγὼ ν' ἀπλώσω
 διπλά καὶ τριδίπλα φτερά, γάρθῳ σὴν ἀγκαλιά σου.

ΖΗΣΙΜΟΣ ΣΙΔΕΡΗΣ